

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 c.
 Helyben hársz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 c.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 c.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kérésekre visszaküldés
 vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 6 fillér.

NAGYVÁRAD, július 11.

Schlauch bibornok.

Gyermek koromban láttam először, mikor bérmálni jött városunkba. Rajongva szerette ott mindenki. Diadal kapukkal volt teli a város, ünnepi ruhában a nép s mikor megjelent, csönd lett az ezer és ezernyi nép között, térdre borult az ember-tömeg s ő ott állott felettünk áldást osztva, szeretettel nézve pásztorbotja gyöngyére, legnagyobb hitközségére.

Aztán beszélni kezdett. Gyermek észszel nem értettem szavát, de láttam a lelkesedést égni a szemekben, hallottam a jóleső bámulat sóhajtásait, láttam a féltelenségig menni a szeretet tünetéseit míg haza vonult és sokáig lenyűgözve tartott az a gondolat, hogy milyen nagy egy püspök.

Ifju korom virágában álltam előtte másodszer, mikor papjává szentelt. Akkor már meg tudtam érteni beszédét, láttam megnyilatkozni jóságát, ragyogni nagyságát, éreztem mindezt ízéből kisugárzó nemes modorát, zsenijének súlyát s boldogan gondoltam rá, hogy milyen nagy ember ez a püspök.

És most, mikor kiterítve látom férfi korom delén, most egész erőmre szükségem van, hogy tovább tudjam vezetni pennámat, mert csak érezni tudom, leírni nem, hogy mi volt egyházunknak, hazánkunk és nekünk Schlauch Lőrincz, a nagy ember, a nagy püspök.

Micsoda szónok hallgatott el benne!

Micsoda szónok beszélhetne róla?

Nem nekem való ez.

Evek előtt megnéztem a Walhallát, a németek dicsőség csarnokát. Óriási tiszta fehér márvány épület ez, telve a németiség nagyságainak szobrával.

Az egyik márvány oszlopra mezei folyondár futott fel s lilaszín kis harangjait ott himbálta a remek reliefek között, görcsösen ölelve át a dicsőség templomból azt a kicsit, a mennyit birt. Kérdeztem miért nem tépik le? Azt mondta az ör, német földből nőtt ki, hadd maradjon ott.

Schlauch bibornok mikor meghalt, nem tűnt el közülünk. Mint hazai egyháztörténetünk utolsó három évtizedének Walhallája, úgy ragyog márványnál ragyogóbb emlékezetek közöttünk.

Átölelek nagyságából szeretetem jusán annyit, a mennyit bírok, hisz én is egy pont vagyok abban a szent hitben, melynek ő büszkesége volt.

* * *

Ezernyi rózsárdó fogja át a rezidenciát. Nagyon szerette a virágokat életében. A rózsák között fülemilék fészkeltek s minden kis szalmafészek külön gondoskodásának tárgya volt.

Kint az életben is a gyermekeket és szegényeket szerette.

Debreczenben bérmált kora reggeltől délig, szokása szerint étlen. A nehéz szertartás után még a segédkezők is megkönnyebbülten sóhajtottak fel.

A templom előtt felállott a katonai és civiel előkelőség a forró napon, a diszkoci előállott, de a püspök késett.

Egy szegény pásztor gyerek gyalogszerrel indulva neki, elkésett a bérmálástól és a bibornok felvette az átizzadt ornátust és elvégezte külön a szertartást.

Mig ezt mentegetőzve elmondta a várakozóknak, kigyuladt az arcokon a legszebb virág, a hálás szeretet rózsája, mert hogy egy kis szürke pásztor gyerek fáradságát többre becsülte a maga ki-merültségénél.

Jó volt ő.

* * *

Az autonómiai tárgyalásoknál tünt fel országosan a 70-es évben. Heves harcok dultak. Az ellenzék hallatlan tulzása ment, a vezetők visszariadva me-reven állták a harcot. Schlauch az egyszerű autonómiai képviselő urává lett zsenije által a kiélesedett tárgyalásoknak s az ő hatása alatt jutott megállapodásra a szakadásra kész két tábor.

Bölcs volt ő.

* * *

Pár év előtt messze földön sok felé jártam. Papi igazolványomat ő írta alá, mely testvéri fogadtatást biztosítson.

Sok helyen soha magyart még nem láttak, hazánkról fogalmuk sem volt, de az ő nevét ismerték s e névért emlékeztek meg tisztelettel a magyarokról.

Nagy volt ő.

* * *

Szónok volt, tudós, ur egész lényében, a miénk volt . . . volt . . . össze folyik valami a szemem előtt, vonásait nem tudom keresni tovább.

O vos omnes attendite et videte si est dolor sicut dolor noster.

F—y.

A káptalan intézkedései.

Tegnap reggel fél 8 órakor s folytatólag a végrendelet kihirdetése után ¼ 10-kor a káptalan gyűlést tartván, határozott a legsürgősebb teendő tárgyában.

Sürgönyöket küldött az alább közölt jegyzék szerint. Elhatározták továbbá a temetés idejét; megállapították a gyászjelentést s elhatározták, hogy tekintettel a boldogult főpásztor bibornoki méltóságára, első sorban *Vasary* Kolos bibornok hercegprimást kéri fel a temetés végzésére, amennyiben pedig gyengélkedése miatt a bibornok hercegprimás a kérelmet nem teljesíthetné, *Császka* György kalocsai érsek-metropolitát fogják felkérni, a mi már meg is történt s e kérelem teljesítése az érsek-metropolita kegyes előzékenysége folytán már előre biztosítva volt s így a beszentelést s ünnepélyes requiemet *Császka* György érsek ő excellentiája fogja végezni, kinek érkezése idejét is kérték, hogy fogadtatása iránt intézkedni lehessen.

A temetést a »Kegyelet« temetkezési intézetre bízták.

A bibornok végrendelete.

Tegnap reggel bontották fel az elhunyt egyházfejedelem végrendeletét a nagyváradvárosi kir. járásbiróság 72. számú szobájában. A felbontásnál a bíróság részéről *Eperjessy* Ferencz albiró és *Debreczy* Géza joggyakornok, jegyzőkönyvvezető voltak jelen. Mint ügyfelek megjelentek *Fetser* Antal oldalkanonok, *Mayer* Antal szentszéki jegyző, továbbá *Kovács* Béla püspökségi ügyész. A tárgyaló termet egészen megtöltötte a hallgatóság, mely ünnepélyes komolysággal, mély csendben hallgatta meg a végrendelet kihirdetését. Mély benyomást gyakoroltak különösen a végrendelet bevezető szavai, melyek egy hívő lélek legszebb megnyilatkozásai.

A végrendelet egész terjedelmében következőleg hangzik:

Az Ur Jézus szent nevében!

VÉGRENDELETEM.

Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Ur-Isten szent nevében írom e sorokat, melyekben utolsó akaratomat foglalom kérvén az illetőket, hogy minden részeiben hiven teljesítsék.

Mindenekelőtt kijelentem, hogy mint keresztény katolikus anyaszentegyházamnak hű fia kívánok meghalni s kérem a legnagyobb alázattal s odaadással jó Istenemet, hogy irgalmazzon szegény lelkemnek s nem tekintve számos mulasztásomat, sok bűneimet, fogadja bánó lelkemet atyai kebelébe s bár érdemtelenül adja nekem a mennyei boldogságot.

Jézus Krisztust Istenemnek vallom s utolsó lehelletemig e hitben kívánok maradni, várván az ő véghetetlen becsü érdemei által megigazulásomat s a mennyei boldogságot. A Boldogságos Szűz Máriának teljes életemben hű tisztelője voltam s kérem, hogy a tulvilágon is jó anyám maradjon, valamint az életben is úgy vagyok meggyőződve az ő hathatós közbenjárásának köszönöm mindazt, a mit az Istentől nyertem. A római Szentszékhez alhatatosan ragaszkodom s e hűségben halálomig megmaradni kívánok.

Mindazoknak, a kik velem jót tettek, vagy nehéz hivatásomban segédkezet nyújtottak, szívből jövő köszönetet mondok s ha valakit megbántottam, bocsánatot kérek, valamint szívből megbocsátok azoknak, kik engem megsértettek vagy megbántottak.

Halálom constatálása után kívánom, hogy testem felbontassék és bebalzsamoztassék — ha lehet a régi szokás szerint — hogy így is biztosítva legyek a tetszalál borzasztó következményei alól. Testem vitessék át Temesvárra s ott az általam épített belvárosi temetői kápolnába atyám mellé helyeztessék örök nyugalomra. A költség hagyatékomból fedeztessék.

Bár különösnek is látszik lenni, még is kérem, hogy a holt testemet rejtő koporsó ket- tős legyen s a nagy terembe virágok közt — melyeket oly annyira szerettem — helyettes- sék ravatalra; sem a kapu allja, sem a lépcső- ház, sem a terem fekete posztóval be ne von- nassék, valamint egyáltalában a fekete színt — kivéve az egyházi ruhákat — szeretném mellőztetni mindenütt, a hol az egyházi rend- szabályok nem parancsolják.

Temetésem napján Nagyváradon egyezer korona, szintén Temesvárt is egyezer korona osztassék ki a szegények közt.

II. Szegény bűnös lelkemet a jó Istennek ajánlván, annak boldog örökéletéért a követ- kező alapítványokat teszem:

a) a nagyváradai székesegyházban mon- dandó évenként egy énekes ravatalos misére 2200 mond kétezerkétszáz koronát;

b) ugyan ily célra ugyan ily összeget ha- gyományozok a temesvári székesegyházban mon- dandó egy énekes ravatalos misére;

c) a temesvári belvárosi sirkerüli kápolná- ban május, június, július, augusztus, szeptem- ber s október havakban mondandó hat cse- nes misére 1980 koronát, mely összegből for- dítassék az alapítványra 1800 korona, a 180 koronából fizettessék ki a kincstári illeték. Az alapítvány kamatai a következőképen osz- tassanak meg: egy-egy csendes miséért a mi- séző papnak jusson 4 korona azaz négy ko- rona; bérkocsisért 4 azaz négy korona; a mi- nistrálónak 2 azaz két korona; a templomi ruhák használatáért 2 korona, azaz két ko- rona.

III. Minden a nagyváradai residentiában ta- lálható és jogos tulajdonomat képező beren- dezést és bútort azaz a püspöki residentiának hagyom. Mindent a magam pénzén szereztem s kívánom, hogy az utódaimnak leltárilag ma- radjon és felkérem a Méltóságos káptalant, hogy minden lehetőet elkövessen, hogy a resi- dentiában nyilvános árverés ne tartassék és ha némely tárgyakra nézve az eladás szük-

sége fenforogna, hogy ez magán uton tör- ténjék.

Ezen pontra nézve még a következőket rendelem:

a) Ruháim és fehérszeműim adassanak át e végrendeletben alább megnevezendő örökös rokonaimnak, kik ezeket magok közt felosz- tatják vagy elajándékozhatják;

b) A földszinti baloldali szobákban levő butorok, ezüst gyertyatartók és tiszta ezüst evőeszközök valamint 18 személyre szóló üveg és porcellán készlet és ennek megfelelő te- ritékek, asztalkendők stb., melyeket már éle- temben rokonaimnak ajándékoztam s így jo- gos tulajdonukat képezik, érintetlenül nekik ma- radjanak;

c) Nagyobb képeim u. m. Hunyadi János, Thán Mórtól, a felabaráti szeretet Kovács Mi- hálytól, Krisztus mint 12 éves a zsidó írás- tudók közt, legyenek a nagyváradai muzeum tulajdona; azonban miután a muzeumban meg- felelő hely nincsen, utódaim — ha úgy kíván- ják — a residentiában tarthatják.

d) Arczképeim Benczurtól festve legyen a residentia tulajdona, valamint az ő császári és ap. királyi Felsége által nekem ajándéko- zott arczképe is.

e) A többi képekből válogathassanak kor- szerint Schlauch Pál, Schlauch Eleonóra, Schlauch Nándor, Schlauch Jozefin, egy-egyét emlékül.

f) Családi képek adassanak a rokonoknak.

g) Cardinális gyűrűm örök emlékül tés- sék a családi levéltárba. A kék zománczu pon- tifikáló kereszt maradjon utódaimnak. A többi gyűrűk és lánczok közt melyek Nagyváradon találtakat válassza ki magának Felser Antal kanonok kit mindig becsültem és szerettem a legszebbet és legértékesebbet. A többi Nagyvá- radon levő gyűrűim és lánczomat osszák fel maguk közt: Szemethy Géza, Mayer Antal, Nyári Ignác udvari papjaim. Tiszta gyémánt gyűrűm legyen Schlauch Nándor öcsémé, vala- mint neki ajándékozom arany ütő zsebórámat.

h) Budapesten ne keressen senki semmit, mert az ott levő ingó és ingatlanokat már éle- tben ajándékoztam rokonaimnak, a kinnél laktam. Pénzem tehát vagy más vagyonom Bu- dapesten nincsen.

i) Nagyváradai zongorámat a nagyváradai katolikus körnek adom.

IV. Tőkéim és készpénzem nincsenek. Minden jövedelmemet részint szeretett egyház- megyémnek, részint szegény rokonaimnak szük- ségleteire fordítottam. Hátrahagyott tulajdonai- mat legfőkébb a püspökségi gazdasági készletek- ben vagy csekély fennmaradt pénzemben fogja képezni és ezeknek harmad részéről következő- képp kívánok intézkedni.

a) Dorneyi Ferencnek uradalmi tisztnek és házamnak annyi éven át becsületes vezető- jének szeretetteljes köszönetem nyilvánítása mellett hagyok 10,000 azaz tízezer koronát. A többire

b) egyenlő részletekben legyenek örökösöm: 1. Schlauch Pál testvér öcsém magánzó, 2. Hoffmann született Schlauch Eleonóra, 3. Schlauch Nándor uradalmi igazgató, 4. Herger Amália, Schlauch Francziska testvéremnek leánya.

V. Miután a conventio kollonicstána sze- rint a hagyatéknak egyharmada in emolumen- tum ecclesiae maradjon; de ugyanazon conven- tio az illető örökhagyó püspöknek megengedi, hogy maga határozza meg (designet) a tárgyat amelyre e harmadot fordítani kívánja: ennek köv tkeztében kívánom, hogy ez egy felállí- tandó tanítóképezdére mely benlakással legyen összekötve fordítottassék, de a tanítóképezdének tisztán katolikusnak s az illető püspök jog- hatósága alatt állónak kell lenni. Ha pedig ez nem volna keresztül vihető, akkor az egész harmadot a nagyváradai székesegyháznak ki- vánom adadni, mert a többi megyei egyházi szükségletekről már életemben igyekeztem gon- doskodni.

VI. Az ugynevezett köteles (officius) ré- szek fedezésére 500 azaz ötszáz koronát hagyok.

VII. Cselédeimnek, kik három év óta szol- gálatomban vannak, az utolsóig egy évi bér fizettessék ki: a kik rövidebb ideig szolgálnak azoknak méltányos díjazását Dorneyi Ferencz ur ítélletére bízom.

VIII. Végrendeleti végrehajtójául felkérem szeretett oldal-kanonokomat, ki tetszése szerint még egy kanonok urat vegyen maga mellé, kik számadással senkiene sem tartoznak. Isten szent irtalma legyen velem és áldja meg mind- azokat, kik velem ez életben jót tettek. Kelt Nagyváradon, 1901 július 21. Dr. Schlauch Lőrincz m. k. bibornok, nagyváradai l. sz. püspök. Mi alulírottak ő Eminentiája dr. Schlauch Lőrincz bibornok, nagyváradai l. sz. püspök ur által e célra különösen felkérve s együttesen ugyan- azon időben jelen lévén, bizonyítjuk, hogy ő Eminentiája előttünk ünnepélyesen kijelentette, hogy ez okmányban a saját kezűleg írott vég- rendelet foglaltatik, melyet saját kezűleg előt- tünk alá is irt. Nagyváradon, 1901 július 21. Grócz Béla m. k. P. H., dr. Steinberger Ferencz m. k. P. H.

Ezen végrendeletet az 1902. ő. 88. szám alatt felvett jegyzőkönyv szerint a mai napon kihirdtettem. Nagyváradon, a városi kir. járás- bíróságnál, 1902 július hó 11-én. Eperjessy Fe- rencz m. k., kir. albiró. P. H.

A „TISZANTUL“ TÁRCZAJA.

Schlauch bibornok beszédei.

Irtja: Dr. Szalárdi Gyula.

Mióta a csanádi egyházmegye bizalma 1869-ben Schlauch Lőrinczét, az egyszerű gyar- matai plébánost, az autonómiai kongresszus ülésére küldötte, azóta — csaknem három év- tized óta — az egész ország leste a szót az ő varázshatással beszélő, soha ki nem fárado ajkáról.

A főrendiház ülésterméről a székesegyhá- zak szószékeiről, országos, egyházi, hazafias és társadalmi egyesületek és kongresszusok elnöki székéről — egészen a legszerényebb falusi templom szószékéig és a vármegyeházak ta- nácskozó termének asztaláig mindenütt hirdette nem lankadó buzgalommal, fényes eleganciával és mindig páratlan hatással a vallás- és haza- szeretet, a tudomány és a felebaráti szeretet áldásos igéit.

Szónoki működése hű képet nyújt nekünk az ő szeplőtelen jelleméről, mely lelkének ne- mes intencióiról, ennek a rendkívüli férfiúnak pártját ritkító tehetségeiről, sikereiről és fényes, áldásos pályájának főbb eredményeiről. Legyen azért ez a néhány sor az ő szónoki működésé- nek szentelve.

A szószéken.

Schlauch bibornok fenomenális szónoki te- hetségét leggyakrabban az Isten házában, a templomok szószékein fejtette ki. Fél-századja immár, hogy hirdeti a keresztény népnek az Isten igéjét.

Beszédeinek tárgyát Schlauch bibornok leggyakrabban a hit alapját képező tanítások köréből vette. Korunkban hitünk ellenségei nem az egyháznak egyes tanait támadják, hanem megingatni törekednek magát a hitet. Hitetlen- ség és hitközönyösség, ez a betegsége száza- duknak. Magyarország intelligenciája szintén ebben szenved. Ezeket előbb meg kell nyerni a hitnek és csak azután lehet szó arról, hogy be- vezessük őket a keresztény életbe.

Minden kinálkozó alkalommal előszeretettel választotta azért Schlauch bibornok beszédeinek tárgyává hitünk alapvető kérdéseit.

Sokkal nehezebb számot adni arról: mi- lyen forrásokat használt Schlauch bibornok be- szédei kidolgozásánál? E sorok írójának volt alkalmá körülnézni az elhunyt nagynevű könyv- tárban. Gyönyörű művű, ébenfából faragott hatalmas könyvszekrényekben ott pompáznak remek kötetekben a magyar, francia, német és angol irodalom legújabb termékei mellett a szentatyák és egyházirók vasok fölírásai, me- lyeket egyforma kedvvel, fáradhatatlan szorga- lommal olvasgatott, forgatott és tanulmányozott nap mint nap ez a nagy szellem. Bárhol olva-

sott is valami jót, azt mind felhasználta ő al- kalomadtán beszédeiben és felolvasásaiban.

Egyházi beszédeinek főforrását természetesen a könyvek könyve a Szentírás képezte. Mesteri módon tudta kiszemelni állításai bizo- nyítására és megvilágítására az Írás szavait.

Másod-harmad rangú szónokok tanulmá- nyozása nem lenne méltó olyan előkelő szel- lemhez, aminőnek Várad biboros főpapját is- mertük. Nem is találjuk ennek nyomát az ő beszédeiben. Ellenben Bossuet, Fenelon, Pascal, Chateaubriand, Lacordair, Felix atya s a németek közül Heltinger műveit annál szor- galmasabban tanulmányozta a biboros főpap. Távol áll tőlünk azt mondani, hogy utánozta őket. Merit az ő gazdagságukból, anélkül, hogy azok szolgái követőjévé válnék Schlauch bibornok- ban megvolt a genie eredetisége, nem szorult arra, hogy mástól kölcsönözzön formát. De ha egy-egy gyöngyöt talált a klasszikus szónokok műveiben, felhasználta azt, beleszóve beszé- débe, de mindenkor lelkiismeretesen számot adott róla.

Beszédeinek forrása a tudomány egész ar- zenálja. A természettudomány legújabb felfede- zéseit, a modern technika nagybecsű vívmá- nyait, a bölcsészek kétesértékű, ephemer jel- legű theóriáit, a történetirók levéltári kutató- sáinak meglepő eredményeit egyformán lanka- datlan figyelemmel kíséri s azok adatait mesteri kézzel illesztte be beszédeibe.

Állításait nagy tudományos apparátussal

Fiókvégrendelet. A teljes szent Háromság egy Isten az Atya Fiu és Szentlélek nevében.

Jézus Mária sz. József védszentem sz. Lőrincz vértanu és sz. Őrzd angyalom oltalmába ajánlva magamat és kifejezve tántoríthatlan ragaszkodásomat utolsó leheletemig katolikus szent hitemhez szentegyházamhoz s ennek látható fejéhez a római pápa Ő Szentségéhez, — úgy szintén felséges Uram — Királyomhoz s édes magyar hazámhoz, — a jó Isten bőséges áldását esdve mindezekre és szeretett egyházmegyémre nevezetesen föltiszt. Székeskáptalanomra, kedvelt papjaim és hiveimre, nemkülönben kedves rokonaim s ismerőseimre alkalmazottaimmal egyetemben, továbbá minden kinek szívből megbocsátva s mindenkitől alázatosan bocsánatot kérve kiket esetleg én bántottam volna meg: — és észszel és szabad akarattal a következő fiók végrendeletet (cedicillust) teszem:

Fővégrendeletemet többi pontjaiban változtatva most is fönttarom, egyedül ezen változtatást teszem fővégrendeletemen: Tiszta hagyatékom azon Egyhármad része, melyről még az ugy nevezett Kolonich-féle egyezmény értelmében is szabadon rendelkezhetem, két egyenlő részre osztandó. Ezen harmadrész egyik felét hagyományozom a nagyváradai róm. kath. latin szert. tanítóképző intézet minél teljesebb kifejlesztésére, nevezetesen internátussal való ellátására. — A fentebb körülírt harmad résznek második felét pedig fővégrendeletemben felsorolt kedves rokonaimnak hagyományozom oly arányban, miként fővégrendeletemben meg van írva. — Nagyvárad, 1902. június 9. Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok.

Alulírott együtt egyszerre jelenlevő tanúk igazoljuk, hogy dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok nagyváradai I. sz. püspök ur Ő főmagassága alul írt helyen és időben együttes jelenlétünkben a mindnyájunk által értett magyar nyelven ezen okiratot az Ő végrendeletének és pedig saját fiók végrendeletének nyilvánította és együttes jelenlétünkben saját kezűleg aláírta. — Nagyváradon, 1902. június 9. Dr. *Papp* Oszkár mint tanu. Dr. *Wimmer* Julián mint tanu. *Fetszer* Antal mint tanu. *Mayer* Antal mint tanu. *Orosz* Péter mint tanu sk.

Ezen végrendeletet az 1892. Ő. 83. szám alatt felvett jegyzőkönyv szerint a mai napon kihirdettem. — Nagyváradon a városi kir. járásbírósnál 1902. évi július hó 11-én. *Eperjessy* Ferencz kir. albiró sk. P. H.

A ravatalon.

A püspöki palota nagytermének a végrendelet szerinti virágdíszítése folyik.

Az éjjel ment végbe az elhunyt bebalzmozása reggel fele.

Éjjel-nappal irgalmas nénék imádkoznak szüntelen az egyelőre egyszerűen letakart kedves halott mellett hálószobájában, hol kiszendvedett s kedvencz rózsái környezik még most is a fehér lepel alatt fejét, mely szép szelid vonásait a halálban is megtartotta, mintha csak aludnék.

Ma, szombaton reggel a ravatal is kész lesz s a közönség bebocsátást nyer.

A káptalan a halottak zsolozsmáját az első beszenteléssel a központi papság társaságában ma, szombaton délután 4 órakor tartandja a ravatalnál.

A gyászjelentés.

A halálózásról a nagyváradai lat. szert. káptalan feketeszegélyű gyászjelentést adott ki, amelyet részben tegnap már szétküldtek, részben pedig ma adnak postára.

A gyászjelentés szövege a következő:

A nagyváradai latin szertartású székesegyházi káptalan és az egyházmegye papsága a rokonság nevében is mélyen megsomorodott szívvel, de a látogatásaiban is imádandó isteni gondviselés szent akaratán való teljes megnyugvással jelenti, hogy

főmagassága és föltisztelendő

SCHLAUCH LŐRINGZ

a római szentegyháznak illyri Szent Jeromosról címzett áldozárbibornoka, nagyváradai latin szertartású megyés püspök, Ő császári és apostoli kir. felségének valóságos belső titkos tanácsosa, a Szent István rend nagykeresztese, a jeles vaskorona rend I. osztályú lovagja, hit- és kanonjog-tudor, a magyar főrendiház tagja, a Szent László társulat tb. elnöke, a magyar tudományos akadémia igazgató tagja, a magyar szent korona országai Vörös Kereszt együletének I. alelnöke, a budapesti poliklinika védnőhelyettese, Biharvármegye törvényhatósági bizottságának tagja, Szatmár szab. kir., Szilágysomlyó és Uj-Arad városok díszpolgára stb.

folyó 1902. évi július hó 10-én, este fél 10 órakor épületes türelemmel viselt 7 heti súlyos betegsége következtében, a szentségekben több ízben ájtatosan részesülvén s az utolsó kenettel is ellátatván, az apostoli

áldás vétele után csöndesen visszaadta nemmes lelkét Teremtőjének, életének 79-ik, áldozópapságának 56-ik, püspökségének 29-ik, váradai püspökségének 16-ik, bibornokságának 10-ik évében.

A megboldogult tetemei folyó hó 14-én, reggel 9 órakor foguak a püspöki palotában beszenteltetni s nyomban ezután a püspöki székesegyházban tartandó engesztelő szent miseáldozatnak bemutatása után Temesvárra szállíttatni s ott folyó hó 15-én az általa építtetett kápolnában a boldog föltámadás reményében nyugalomra helyeztetni.

Feledhetetlen nagy főpásztorunkban, árván maradt egyházmegyéje siratott jószágos atyjában, ki Szent László Ős püspöki székét először díszíté a szent bibor dicsőségével, a katolikus egyház s a magyar haza egyik legfényesebb csillaga aludt ki.

Nagyvárad, 1902. július 11.

Az örök világosság fényeskedjék neki!

Nyugodjék békében!

A gyász a városban.

Mély megdöbbenést keltett dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok halála városszerte. Az emberek, a hol társaságba verődtek össze, mind a nap szomorú szencióját tárgyalták s mindenfelé kifejezésre jutott a meggyőződés, hogy az elhunyt kardinálisban Nagyvárad társadalmi életét pótolhatlan veszteség érte.

A mély gyásznak kifejezést ad a sok gyászlobogó, mely a városban leng. Fekete zászlót tűztek ki az összes katolikus templomok, a kir. kath. jogakadémia és a többi katolikus tanintézet, a plebániák, a törvényszék, az ügyészség, a városház, a főreáliskola, a megyeház s más állami és törvényhatósági középületek. Tegnap reggel az összes lapok (kivéve a szabadelvű párt hivatalos lapját) gyászkeretben jelentek meg s valamennyien mély megindultsággal írják az elhunyt nagy egyházfejedelméről.

A fővárosi lapok a telefon-közlekedésnek a zivatar által történt megbénítása miatt csak éjjel után kapták meg a gyászhirot, mégis valamennyien terjedelmes cikket közölnek az elhunyt kardinálisról s egybehangzóan konsta-

igazolja s azért gyakorolnak azok oly ellenállhatatlan hatást az intelligens hallgatókra.

Predikációinak bevezetését leggyakrabban az ünnep vagy alkalom jelentősége képezi.

Egyik karácsonyi beszédnek bevezetését, a Karácsonynak, mint családi ünnepnek kedves és bensőséggel teljes leírása képezi:

»Krisztus megjelenésének emlékünnepe, a Karácsony, a vallásos életnek legszebb és legkedvesebb örömmünnepei közé tartozik. A komoly tanulmány pihen, a hivatalnok leteszi tollát, a munkás kitakarítja műhelyét, mindenki haza siet, hogy az ünnepet családja körében tölthesse. A család képezi gyújtópontját az ünnepnek, a gyermekek örülnek, hogy gyermekek, a megnőtték gyermekké lesznek, mintha lelkük megifjodnék, rég elhangzott kedves dallamok emlékei kelnek ki a múltból, elnémul a fájdalom, jelen és múlt egybeolvadnak.«

Máskor egy-egy — a beszéd tárgyával rokon nagy igazságnak mesteri kifejtése bevezetés. 1887-iki Sylveszter esti beszédje bevezetésében így festi a mulandóságot:

»Az időnek szárnyai vannak, sebesen repül, sem áll meg soha, s a perc, melyet most magunkénak vallunk, éppen akkor, amikor öntudatára jutunk, már nem a miénk: kisklik kezünkben, midőn azt megragadni akarjuk, fut feltartóztatlanul, eltűnik örökre. S az ember mégis az időnek gyermeke, ebben él, ebben mozog, ehhez kapcsolja reményeit, ettől várja szenvedéseinek gyógyítását, s mivel a sors

adományai az ember számításain kívül esnek: kételkedve lesi a szerencse esélyeit, rémgeve várja csalattatás lehetőségét: mert mi a holnap? remény, melynek alapja nincsen; mi a jövő: időpont, mely nélkülünk is létezhetik. Az idő napirendre tér felettünk, eltemeti gondolatunkat, érzelmeinket, eltemeti emlékünket éppen úgy, mint a jövő eltemeti a jelent és csak az sajnálatra méltó, aki azt hiszi, — hogy midőn az idő mindent lerombol, őt magát érintetlenül fogja hagyni. Az idő hasonlít a regények Saturnusához, a ki tulajdon gyermekeit felemészti.

Schlauch bibornok egyházi beszédei művelt elemekből álló hallgatóságot tételeznek fel, — inkább konferencia-beszédek azok. Ennek megfelelő a *théma kifejtése, bebizonyítása és az akarat megindítása is.*

Ha valami specialisabb hit — vagy erkölcsi igazságot tárgyal, akkor már a tan kifejtésénél a mindennapi életre gondol s erre folytonos tekintettel van a tárgyalásnál is. Néha az érzelmelek felkeltése által hat az észre. Máskor az értelem szavával szól a szívhez is. De mindig oly rendkívüli közvetlenséggel, hogy szavainak hatása alul senki ki nem vonhatja magát.

Hogy megismerjük *Schlauch* bibornok szónoki erejének legnagyobb sajátosságait, a közvetlenséget, szónoki lendületet és fokozást, lássunk legalább néhány mondatot e beszédéből:

»Mondd a szerető szívnek, hogy szeretettje

reá nézve örökre veszve van, hogy az áhitat, mely fájdalomából megroconsolt lelkét szárnyára veszi s oda viszi, ahova minden ember keble vágyódik, hogy ott viszontlássa azt, ki neki az életben mindene volt, — mondd, hogy az az áhitat bolondság — mondd az anyának, hogy az a rejtelmes kötelék, mely őt gyermekéhez a bölcsőben fűzte, úgy hogy álmában is hallotta gyermekének pihegését, érezte minden mozdulatát, mintha lelke gyermekének lelkével össze lett volna forrva, — mondd hogy e kötelék nem egyéb állati ösztönnél, vagy a mikor az élet fonala szakadoz, midőn a szív a fájdalom sulya alatt vonaglik s az ember kérdezve emeli fel fejét az égre, mintegy számon kérve az Istentől, hogy miért adta tehát a fájdalmat, ha nem tud rá balsamot nyújtani? mondd, hogy mind ez önámítás, mondd, de ne feledd el, hogy ezzel letaszítod az anyát, a szülőt, az embert arról a magaslatról, amelyre őt a kath. anyaszentegyház emelte, melyre magát az emberi nem ezredéves fáradozással s a vallás segedelmével — úgy van, a vallás segedelmével — felküzdötte; letaszítod oda, hol az állat s ember közti vonal elenyészik.«

Ennyi kellemet, szépséget és erőt, a legnagyobb szónokoknál is ritkán találjuk egyesítve.

Schlauch bibornok felhasználta a szókészéket a szónoki hatásnak minden eszközét. Jól tudta, hogy az élénk *leírás* és a *példa* nagy hatással van a hallgatóra. Feltűnő elő-

tálják, hogy Magyarország egyik legnagyobb fiát vesztette el benne.

Értesítések a gyászestéről.

A nagyváradai lat. szert. Káptalan a gyászestéről távirói úton következőket értesítette:

Pápa Ó Szentiségét Rampolla bibornok utján;
József főherceg ő császári és királyi fensége;

Vasary Kolos bibornok, hercegprímás;
Szell Kálmán miniszterelnök;
Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter;

König Gusztáv császári és királyi kabineti osztályfőnök;

Samassa József egri érsek;
Császka György kalocsai érsek;
Dr. Hornig Károly veszprémi,
Bubics Zsigmond kassai,
Desseffy Sándor csanádi,
Szabó János szamosújvári,

Rímely Károly besztercebányai,
Vályi János eperjesi,
gróf Széchényi Miklós győri,

Firczak Gyula ungvári,
Bende Imre nyitrai,
Hetyey Sámuel pécsi,

Városov Gyula székesfehérvári,
István Vilmos szombathelyi,
gróf Csáky Károly váci püspökök;

Fehér Ipoly pannonhalmi főpát;
gróf Majláth Gusztáv gyulafehérvári,
Ivánkóvics János rozsnói,

Meszlény Gyula szatmári,
Szmrecsányi Pál szepesi,
Radu Demeter lugosi püspökök.

Értesítették a távollévő kanonokokat: Zajnay János, Fraknói Vilmos, Belopotoczky Kálmán, Wolafka Nándor, Bognár János és Széchényi Jendőt.

Táviratot küldött továbbá a káptalan azon városokhoz, melyeknek az elhunyt főpap diszpolgára volt: Szatmár, Szilágy-Somlyó, Új-Aradra.

A részvét.

Részvétüket személyesen fejezték ki a káptalani nagyprépostnál, Vinkler Józsefnél; dr. Beóthy László főispán, dr. Laurán Ágoston g. sz. kath. püspöki helynök, Nyes Mózes kanonok, mint káptalani kiküldöttek.

A katonaság részéről: Albach altábornagy és Schlegmüller vezérőrnagy.
Özv. báró Gerliczy Félixné és özv. Des

Escherolles Kruspér Sándorné a maguk és a nőgyelet nevében.

Nagyvárad város képviselőjében Rimler Károly polgármester élén tíz tagú küldöttség; Medvigy Mihály kir. táblai tanácselnök, Mangra Vazul gör. kel. püspöki helynök, Harmathy Károly táblabíró, Nagy Ferencz törvényszéki elnök, Hraniczky Károly árvaszéki elnök, Horváth Károly huszárőrnagy.

A premontrei rendház nevében Novotny S. Alfonz és Kiss Kolos tanár.

Az irgalmasok rendfőnöke, Füssy és rendháza nevében, dr. Wimmer Julián.

A nagyváradai kir. főügyészség nevében Kurvovszky Kálmán főügyész-helyettes.

Dr. Bozóky Alajos, jogakadémiai igazgató és családja.

Genz János, gör. kath. esperes.
Schöpflin Agoston, posta- és táviráda igazgató.

Géczy Lajos főtiszt a központi uradalmi tisztikarral.

Papp Imre főtiszt a káptalani tisztikar nevében.

Rádl Ödön.
Kiss Elek és neje.
Dr. Mayer László tiszti orvos.

Sas Ede szerkesztő.
Dr. Kováts S. János felső ker. isk. igazgató.

Pekanovits Imre Sebes-Körös társ. ig.-főmérnök.

Gerő Armin főkapitány.
Dr. Márkus László és neje.
Dr. Döry Ferencz.

Nevezettek nagyrészt a gyászoló család és egyházmegyei hivatal kitett ivére is rájegyezték neveiket.

Nagyvárad és Bihar megye.

A mérhetetlen gyászest alkalmából Rimler Károly polgármester tegnap reggel rendkívüli ülésre hívta össze Nagyvárad város tanácsát, hogy megbeszéljék azon módozatokat, amelylyel a város részt vesz az országot ért nagy gyászban.

A tanácsülésen az elnöklő polgármesteren kívül részt vettek: **Bordé** Ferencz főjegyző, **Komlóssy** József, **Darvassy** Lajos és **Lukáts** Ödön tanácsnokok, **Gerő** Armin főkapitány, **Ragány** János főszámvevő, **Dús** László főügyész, **Tóth** Márton ügyész, dr. **Istvánffy** István, **Szűts** Dezső, **Eleméry** Ferencz aljegyzők.

Rimler Károly polgármester fájdalommal jelentette be a város diszpolgárának: dr. **Schlauch** Lőrincz bibornok-püspöknek elhunytát.

A tanács elhatározta, hogy testületileg fejezi ki részvétét a nagyprépostnál, a ravatalra a város nevében koszorút helyez, továbbá testületileg vesz részt a Nagyváradon tartandó beszentelésnél és a gyászmisén, a Temesvárott végbemenő temetésen pedig küldöttség képviseli a várost.

Megbizták a polgármestert, hogy a törvényhatósághoz tegyen előterjesztést a részvét kifejezésének módozataira nézve.

Biharvármegye, a melynek legelső virilise volt az elhunyt egyházfejedelem ki a megyének millenniumi ünnepélyén monumentális beszédet mondott, szintén koszorút helyez a ravatalra, részvétiratot intéz a káptalanhoz és a bibornok elhunytá felett érzett fájdalmát jegyzőkönyvbe iktatja.

Nagyvárad város tanácsa tegnap délelőtt teljes számban megjelent **Vinkler** József v. püspök, nagyprépostnál s a törvényhatóság nevében kifejezte a részvétét.

Szunyogh Péter alispán Biharvármegye tisztikara nevében fejezte ki részvétét a nagyprépostnál.

A biharmegyei nőgyelet.

A biharmegyei és nagyváradai nőgyelet nevében özv. báró **Gerliczy** Félixné elnök és özv. Des **Escherolles** Kruspér Sándorné tegnap reggel részvétüket fejezték ki a káptalani nagyprépost **Vinkler** József v. püspöknél és **Schlauch** Jozsefnél.

Azonkívül a nőgyelet elnöksége a következő felhívást bocsátotta ki:

Tisztelettel felkérem a biharmegyei és nagyváradai nőgyelet választmányi valamint rendes tagjait, miszerint egyetünk egyik legnagyobb jótevője boldogemlékezetű biboros püspökünk dr. **Schlauch** Lőrincz ő Eminenciája temetésére e hó 14-ik napján hétfőn d. e. fél 8 órakor az Erzsébet-leányárvaházban megjelenni méltóztatassanak, honnan az árvaház gyászbaborult zászlaja elővitele mellett fogunk a dicsőült főpap és páratlan emberbarát végtisztességére a székesegyházba menni.

Nagyvárad, 1902. július 12.

Özv. báró **Gerliczy** Félixné,
elnök.

szerepettel használta mindkettőt. A klasszikus népek történetét és a szentírást egyaránt felhasználta.

Az egyházi beszédnek egyik legfényesebb része az **alkalmazás**. Miután t. i. a szónok kifejtette az igazságot, bebizonyítja azt, megvédte az ellenvetésekkel szemben, hallgatói előtt kedvessé, tetszőssé tette s akarataikat annak követésére hajlította, — hátra van még, hogy megmutassa nekik, hogyan tehetnek eleget ezen igazságból folyó kötelességeiknek és hogy őket ezek teljesítésére rá is vegye. Az alkalmazás sokszor, **Schlauch** Lőrincz bibornoknál ugyszólván rendszeren, a beszéd befejező részét képezte. Ez a leghatásosabb része a beszédnek.

Schlauch Lőrincz bibornok beszédeinek előadása megfelelt azok magas tartalmának és klasszikus szépségű formájának. Változatosság, kellem, főség és kenetelenség jellemezték előadását. Hangja nem volt valami erős, de elég érczes és hajlékony, — igazi nagy templomban, sőt szabadban is tisztán volt érthető. Hangsúlyozása természetes, ment minden alpáthosztól bár néha igazi szónoki hévvel prédikál. Gesztusa könnyed, finomságot lehelő, de e mellett kifejezőteljes, határozott, biztos.

A politikai téren.

Schlauch bibornok nemcsak az egyházi szónoklatoknak volt utólréhetetlen mestere, hanem éppen oly magasan állt a politikai

szónoklat terén is. Deák Ferencznek mély politikai bölcsessége, Apponyi Albertnek páratlanul álló rhetorikai művészete s mindkettőnek rajongó hazaszeretete egyesült ő nála a kereszténység államfentartó tanításához való törheteretlen ragaszkodással és az uralkodóház iránt táplált hagyományos hűséggel.

Negyedszázaddal ezelőtt mint szatmári püspök bevonult a magyar törvényhozás termébe s azóta szakadatlanul részt vett a politikai életben — azonban mindig távol maradt a pártpolitika hullámzásaitól.

Sűrűn látogatta a főrendiház üléseit és igen gyakran hozzászólt a szőnyegen levő kérdésekhez. Husz esztendeig tagja volt a delegációnak, annak a munkálataiból is kivette a maga részét. Eles szemé rögtön észrevette a legcsekélyebbnek látszó kérdésnek is jelentőségét és fontosságát a vallási, állami és társadalmi életre. Nem mulasztott el egyetlen alkalmat sem, hogy fel ne szólaljon a kath. egyház jogainak védelmére. De e mellett szüntelenül szemé előtt tartotta magyar hazánk igazi érdekeit. Ő benne valóban elválaszthatatlanul volt összeforrvva egyházának és hazájának őszinte, rendithetetlen szeretete. Mintha csak Pázmány szelleme, Pázmány nagy lelke lenne belé öntve.

Első nagyobb felszólalása a **néptanítók** ügyének volt szentelve. Melegen és hatással emelt szót a néptanítók nyugdíjának érdekében. Azóta alig volt jelentékenyebb tár-

gyalás, melyen az ő ékes szóló ajkai meg ne nyitak volna az egyház és a haza javainak védelmére.

A **büntető törvényjavaslat** tárgyalásánál általános feltűnést keltő jogászai tudással feltárta a javaslat hiányát. Rámutatott arra, hogy a javaslat nem veszi eléggé oltalmába a válást, a családi szentélyt s az erkölcsöket. Nagy hiba, hogy az »elismert vallások« helyett a bizottság »nem tiltott« vallást akar tenni s még a nazarénusoknak is oltalmat akart nyújtani. Neki kellett a figyelmet felhívni arra is, hogy nem elég büntetni a felségsértést, hanem ki kell a büntetést terjeszteni arra is, aki vét a magyar állam önállósága ellen. A párvialdal vétsége elleni büntetést szigorítani kell.

Egy másik felszólalásában kimutatta milyen igazságtalan és veszedelmes az, midőn a javaslat a vegyes házasságból származó gyermekeknek az 1868. törvény rendelkezése ellen való elkeresztelését kihágásnak akarja minősíteni. Szerencse, hogy ha nem is a törvényhozók, legalább a kuriai bírák magukévá tették ezen felfogását s egy évtizeddel elődázák az áldatlan egyházpolitikai küzdelmek kitörését.

A **középiskolai törvény** revíziójánál (1883.) melegen védelmébe vette a kath. középiskolák ügyét, méltányosságot követelt a hazai tanítással foglalkozó szerzetes rendek számára és nagyobb súlyt kívánt fektetni a vallás-erkölcsi nevelésre.

Részvétáviratok.

Az ország minden részében kifejezésre jutott a mérhetlen gyász. Tegnap kora délelőttől óriási számban érkeztek a püspöki udvarba a részvétáviratok, amelyekből a következőket adjuk:

Schlauch Lőrincz bíbornok jobb létre szenderülését mély fájdalommal hallom. Szívem mélyéből kelt imáim kísérik őtet Isten szent trónjához.

József főherceg.
(Debreczenből.)

Mély fájdalommal vettem a megrendítő hirt szeretett főpásztorunk elhunytáról. Legbensőbb részvételt osztozom fájdalmukban. Legnagyobb sajnálatomra azonban jelentenem kell, hogy egészségi állapotom nem engedi meg, hogy ily hosszú utra vállalkozzam és a beszenteletést végezzem.

Vaszary Kólos bíbornok.
(Balatonfűredről.)

Megilletődve és mély részvétellel vettem bíboros főpásztorunk elhunytának gyászírát. Az egyházat és hazát a nagynevű főpap és kiváló hazafi halálával pótolhatatlan veszteség sújtja. Fájdalmukban teljes mértékben osztozom.

Wlassics.

Fájdalmasan értesültem általam mindenkor nagyra becsült kedves bátyja Schlauch Lőrincz bíboros-püspök ur ő eminentiája lesújtó elhunytáról. Az üdvözülte évek hosszú során át volt szerencsém a vörös-kereszt egyletnél együtt működhetni, kérem legbensőbb részvételemet úgy a tisztelt családdal, valamint a méltóságos főkáptalannal tolmácsolni.

Darányi Ignác.

Őszinte részvétellel értesültem főpásztorunk elhunytáról. Az Úr irgalma virraszson az elárvult egyházmegye fölött.

Samassa érsek.

Mélyen meghatva azon veszteségtől, mely az egyházat, a hazát és a nagyváradi egyházmegyét főmagasságu Schlauch Lőrincz bíbornok-püspök ő eminentiájának

mindnyájunk által fájlalt elhunytával érte, kérem a méltóságos és főtisztelendő káptalant, hogy a feletti benső és őszinte részvételemet fogadni méltóztassék. Imádkozom a nagyérdemű főpap lelkének örök üdvösségeért. Ha a requiemnek és holttest beszenteletésének Nagyváradon végzésére más valaki még nem kéretett volna fel, úgy azt készséggel teljesíteném, miért is erre és az időre nézve szíves jelzést kérek.

Császka György, kalocsai érsek.
(Budapest.)

Súlyos betegségemben mélyen megrendülve vettem a Schlauch Lőrincz bíbornok-püspök társamnak elhunytáról szóló gyászírt. A kath. egyház eme vesztségében én a fennkölt gondolkodású jó barátomat is siratom. Isten kegyelme vigasztalja a legmélyebben sújtott egyházmegyét és adja hű szolgájának megérdemelt égi jutalmát. A temetés itteni rendezhetésére kérek bővebb értesítést.

Dessenfy, csanádi püspök.

Fájó szívvel vettem a lesújtó hirt, adjon Isten vigasztaló kegyelmet nagy bánatunkban melyben osztozik az egyház és a magyar haza.

Firczák, püspök.

Legmélyebb fájdalommal áthatva nagynevű bíbornok-püspökünk elhunytá által, fogadja kérem a méltóságos káptalan legbensőbb részvételemet.

Szabó János, püspök.

A katolikus egyházat ép úgy mint szeretett hazánkat Istenben boldogult Schlauch Lőrincz bíbornok-püspök elhunytával ért mérhetetlen nagy veszteség fölött, mely első sorban a méltóságos főkáptalant borítja a legfájdalmasabb gyászba, fogadja legmélyebb részvétünk nyilvánítását. A megdicsőülthöz hennünket a szívélyes barátságunk régi tiszteletteljes érzelmei és kötelei fűztek, ez magasra fokozza elvesztésének kebleinkben sajnó nagy fájdalmát. Zombolya.

Csekónics Endre gróf és grófné.

A bíbornok püspök halála alkalmából fogadják őszinte részvételemet, benne a katolikus

egyház és magyar haza kiváló oszlopát hazafias tudós főpapiját veszttette.

Hegedüs Sándor.

A nagyérdemű férfi elhunytá alkalmából fogadja a főtisztelendő káptalan az én részvételem őszinte nyilvánítását.

Cziráki Antal.

O eminentiája halála alkalmából fogadják melegen érzett részvételemet.

Mallekovics Sándor.

Mélyen megrendített a gyászír, mely tudatta, hogy a magyar clerus legkiválóbb tagja, a lángelmű és aranyívű bíbornok meghalt. Fogadja a főtisztelendő káptalan mély és őszinte részvételem nyilvánítását a pótolhatatlan veszteség miatt.

Ivánkovics János rozsnói püspök.

Lelkemben megrendülve osztozom a főtisztelendő káptalan, egyházmegye, magyar haza, világegyház és emberiség közös mérhetetlen gyászában és búzó szívvel imádkozom nagykegyű jótévő nemes lelkének örök nyugalmáért.

Várossy Gyula székesfejevári p.

Megdöbbenéssel vettem a lapok útján hoztam jutott javulási hírekkel szemben főpásztorunk elhunytának hírt, kérem legbensőbb és legmélyebb részvételemet a magas káptalannal tolmácsolni.

Gerliczy Ferencz báró.

A magyarországi katolikus egyesületek országos szövetsége mélyen megrendülve gyászolja a nagy egyházfejedelmet, kiben a katolikus egyesületi élet nagy nevű vezérének és siratjuk, ifjabb *Zichy János* gr. elnök, *Gyürky Ödön* titkár.

Nagy részvétellel hallottuk, hogy ő Eminentiaja meghalt, kérek választ, mikor lesz a beszenteletés.

Wenckheim Dénes gr.

A budapesti katolikus kör mély fájdalommal siratja az elhunytát a nagy bíborosnak, kinek halhatatlan neve örökre élni fog közöttünk.

Ifj. *Zichy János* gróf elnök,
Gyürky Ödön titkárj

Kérem a főtisztelendő székeskáptalant, fogadja bíboros nagy püspökének elhunytá fölött érzett fájdalmában őszinte és igaz részvételemet

Zsilinszky államtitkár.

Aldott emléktű Schlauch bíboros-püspök halálával nemcsak az egyházmegyét, hanem a katolikus egyházat és a magyar hazát egyaránt érintő veszteség fölött a főtisztelendő káptalannal és az elárvult egyházmegyével együtt érez a *budapesti hittudományi kar*.

A központi papnevelő intézet előjárósága dr. Schlauch bíbornok püspök gyászos elhunytá alkalmából a fölötté megrendítő csapáson érzett legbensőbb részvételt fejezi ki, mely intézetünket annál érzékenyebben érinti, mert az Istenben boldogult bíbornokban nem csak az egyház és haza legfénylőbb csillagát, hanem a központi papnevelő legkimagaslóbb növendékét is gyászoljuk, ki intézetünkre, saját szavai szerint, mint nevelő anyára mindig kegyelettel emlékezett

Krissán Mihály papnevelői kormányzó.

Mint a városnak szülöttje, őszinte részvételemet fejezem ki a csapás alkalmából és méltó jószívű utódot kíván tisztviselőjük

Tótfalussy Béla plebános.
(Budapest.)

Ugyanezen esztendőben mélyreható teológiai és jogi ismereteinek és fényes eloquentiájának egész erejével szállt diadalmasan sikra a *keresztények és zsidók közötti házassági törvényjavaslat* ellen.

Az *autonomia* kérdését ismételtén szóba hozta a főrendiházban, kifejtette a korrekt kath. álláspontot és erélyesen tiltakozott a kath. egyház jogainak és alapítványainak megsértése ellen.

Hogy a szomorú emlékeztető egyházpólitikai harcok alatt ő volt a keresztény alapon álló ellenzék vezére és a magyar katolikusok érdekeinek klasszikus védelmezője, — ismeretes dolog.

A főrendiház üléstermékén kívül minden alkalmat felhasználta az elhunyt főpap, hogy vallási és politikai elveit mind szélesebb körben hirdesse. Ilyen volt minden megnyitó beszéd, melyet a *Szent László* társulat évi közgyűlésén felolvasott.

Ugyancsak a Szent László társulat elnöki székéből ismételtén keletre irányította az ország figyelmét és nagyszabású mozgalmat indított meg a *keleten lakó magyarok* segélyére.

Schlauch bíbornoknak, mint politikai szóknakak kétségkívül legnagyobb alkotása az a fenomenális szóoklat, melyet *Biharvármegye ezredévi közgyűlésén* mondott. Valóban felülmúlta önmagát. Tartalom és forma, érzelem, előadás és siker tekintetében oly klasszikus szóoklati mestermű ez a beszéd, hogy méltán fog-

lalhat helyet a szóoklati irodalom remekei között. Felöleli ez a beszéd nemzetünk ezredéves múltjának minden nevezetesebb fázisát. Mélyen járó elméjének tüneményes erejével kijelöli benne a bíboros szóok az egyes korszakok irányeszméit, — nem titkolva el a tévedéseket sem. Biztos kézzel mutatja ki az egységes magyar állam épületének biztos alapjait, melyekről ha letér, — kétes lesz jövője.

A magyar hazafias szóoklatnak ezt az igaz gyöngyét be kellene venni olvasó könyveinkbe, hogy a második ezredév gyermekei ebből merítsenek hazafias lelkesedést, ebből tanuljanak klasszikai szépséget.

Méltóbban nem fejezhetnők be ezt a vázlatos méltatást, mint az elhunyt bíborosok mileniumi beszédének ama szavaival, amelyek valóságos apoteosisát képezik a magyar hazaszeretetének:

»A haza neve szent volt mindig a magyar előtt, ezért élt, ezért halt, a küzdelmek közt ez volt jelszava, szomorú napjaiban ez volt reménye és vigasztalása. Elfelejtett mindent Istenen kívül, csak a hazát nem eltűrt mindent, de a haza megbecsülését soha. A hazaszeretet nemzeti kultusz lett, a hazaszeretlet pedig gyalázat volt.

Ma is az!

Méltók, hogy márványba vésvé hirdessék a nagy főpap hazaszeretletét, — méltók, hogy a késő utókor magyarjai szívükbe vésvé ápolják velük a hazaszeretet szent tűzét!

Bánatos szívvel osztozom a káptalannak fájalmában, a trón haza és magyar egyházunk oszlopának, kegyelmes püspökünknek elhalálása fölött, nagy lelke üdvéért imádkozni fog a beteg kartárs

Zajnay
(Mittewald.)

Mély fájdalommal osztozik gyászukban, mely az egész egyházzal és a magyar hazával.

Ruschek Antal.

Mélyen meghatva olvastam szomorú híret szeretett főpásztorunk, nagy nevű biborosunk elhalálásának; egyházunk, magyar hazánk egyformán érzi a nagy veszteséget és én is csatlakozom azokhoz, a kik őszinte lélekkel fájlatják tudós főpapunk elhunytát.

Barabás Béla orsz. képviselő.
(Arad.)

A budapesti poliklinikai egyesület mély gyászba borulva járul a nagy halott ravatalához, hogy le tegye fenkölt lelkü védnök helyettese és legbuzgóbb támogatója hűlt poraira a hála és kegyelet pálmáját.

Dr. Erős Gyula igazgató.

A legnagyobb megilletődéssel vettem hírt a nagy csapásról, mely egyházunkat és hazánkat a nagy tudományú biboros főpásztor elhunytával érte. Fogadja méltóságod úgy magam, mint rendem nevében is, melynek a boldogult egykori tanítványa és oly sokáig jóakarója volt, a legőszintébb részvét megnyilatkozását.

Osák Czirják minorita rendfőnök.

Schlauch bibornok elhunytá alkalmából hazánkat és egyházunkat ért pótolhatatlan veszteség fölött kegyeskedjék a főtisztelendő káptalannak fájalmában részvételem nyilvánítani.

Földessy Károly posta hivatal vezető.

Az egyház és haza nagy férfának elhunytán gyászolunk. Legyen csöndes nyugodalma.

Bulean János gör. kath. főgymnasiunai igazgató.
(Belényes.)

Uj-Arad nagynevű szülöttének és diszpolgárának, Schlauch Lőrincz bibornok, püspök ő eminentiájának elhunytá alkalmából Uj-Arad közönsége mély fájalmában és őszinte részvételemmel ad kifejezést, temetésén küldöttségileg részt veszünk.

Elüljáróság.

Fogadják kérem Schlauch biboros halála feletti igaz részvételemet.

Glacz Antal.

Mélyen megrendített a lesújtó hír, szívből osztom bánatát, kérek tudósítást, mikor temetik.

Königswarter Melanie.
(Vöslau.)

Mélyen meghatva a megrendítő csapástól, mely Nagyvárad nagyműveltségű tudós biboros-püspöke, hazánk nagy fiának néhai Schlauch Lőrincz ur ő eminentiájának elhalálásával nagyszóval, valamint az egész hazát érte, engedje meg, hogy mi is azon számosak sorába álljunk, kik a súlyos veszteség alkalmából legőszintébb részvételemmel fejezik ki. Mély tisztelettel

Magyar gasdák szövetsége.

Fogadják kérem dicső főpásztoruk sajnós elköltözése folytán beállott megrendítő gyász eset alkalmából mély és igaz részvét nyilatkozatunkat.

Gr. Bolza Géza és neje.

Fogadja nagyságod és összes rokonsága mindnyájunk által szeretett nagy nevű bibornok elhunytá alkalmából magam és családom részéről fájalmatlejes őszinte részvételemmel.

Németh Péter.

A nagy férfi elhunytá feletti fájalmában részt vesz

Tóth Dezső.

Fogadja kérem szívből jövő részvételemet a súlyos csapás alkalmából, mely engem is nagyon fájalmában érintett.

Grósz Emil, egyetemi tanár.

Fájó szívvel vettem a gyáshírt részvételem igaz és mély

Dirner Lajos.

Jelentse kérem missió-házunk mély részvétét a nagyszóval káptalannak.

Medits lazarista.

A Budapest III. kerületi kölcsönös betegsegélyző egyesület tagjai megdöbbenve és mély sajnálattal értesültek egyesületünk tiszteletbeli tagjának ő Eminenciájának a nagy munkás bárány elhunytáról tiszteletteljesen bátorkodom kérni főtisztelendő titkár urat kegyeskedjék igaz részvételemmel illetékes helyen tolmácsolni.

Kovács Dávid, elnök.

Sürgönyöztek még: **Kersch** Ferencz esztergomi székesegyházi karnagy, **dr. Lestyán** Adorján stb.

Városi közgyűlés.

— II. nap. —

A csütörtökről még tárgyalásra maradt ügyekkel a tegnapi délután tartott folytatógos gyűlésen foglalkozott Nagyvárad város törvényhatósága.

A közgyűlés lefolyása a következő volt:

Rimler Károly polgármester elnökölt; jelen voltak:

Óváry Lajos, Stark Gyula, Szokoly Tamás, Balogh Döme, dr. Grósz Menyhért, Mihelz Adolf, Sulyok István, dr. Vucskics Gyula, Domokos Károly, Kugler Albert, Tzählender Károly dr. Istvánffy István, Fleméry Ferencz, Komlóssy József, Darvassy Lajos, Lukács Ödön, Dús László, Tóth Márton, dr. Baróthy Ákos, Ragány János

Schlauch bibornok emlékezete.

A közgyűlés megnyitása után **Rimler Károly** polgármester a következő előterjesztésben emlékezett meg dr. Schlauch Lőrincz bibornok elhunytáról.

Mély megilletődéssel jelentem be a tekintetes törvényhatósági bizottságnak, hogy dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök, a fenkölt szellemű egyházi férfi, a kiváló hazafi, városunk diszpolgára tegnapi este fél 10 órakor elhunyt.

Az egyházat, hazáját, városát forrón szerető főpap elhunytá gyáshozott az egész országra, de különösen városunkra, mely őt már öt évvel ezelőtt áldozarságának 50 éves évfordulója alkalmából a tündöklő honpolgári éretnyék megjutalmazására diszpolgárai sorába igtatta.

A gyász az első óráiban nem lehet célt az ő kiváló érdemeit gyenge szavaimmal méltatni, csupán azt vagyok bátor indítványozni, méltóztassék a törvényhatósági bizottságnak részvétét jegyzőkönyvileg kifejezni s erről a lat. szert. káptalant átiratilag értesíteni.

Méltóztassék tudomásul venni, hogy a városi tanács ma délelőtt testületileg fejezte ki részvétét a káptalan feje, mélt. Vinkler József felszentelt püspök előtt s egyben a polgármestert felhatalmazni méltóztassék, hogy a temetésen leendő képviseltetésről, méltóképpen gondoskodjék.

A törvényhatóság mély megilletődéssel hallgatta s vette tudomásul a polgármester előterjesztését.

Az előző napi ülés jegyzőkönyvét ezután észrevétel nélkül hitelesítették s tárgyalás alá vették a még hátralevő ügyek elintézését.

Nagyvárad városának a honvéd hadapródi iskoláknál megüresedett három alapítványi helyére **Lakos Róbert**, **Veres Gusztáv** és **Czeglédi Elemér** pályázókat ajánlja első sorban. Ha ezek bármelyike nem válnék be, a megüresedett egész ingyenes helyre Kollmann Dezső II-od éves félfizetéses hadapródot ajánlja a tanács. **Szokoly Tamás**: a tanács javaslata ellenében első helyre Kollmann Dezsőt jelöljék, s a másik két helyre három közül jelöljenek kettőt. **Ragány János** pártolja Szokoly Tamás indítványát.

Mihelz Adolf mind a négynek az ajánlását javasolta, és jövőre kevesebbet ajánlanak.

Dr. Vucskics Gyula szintén mindet szeretné ajánlani, de első sorban Czeglédi Elemért ajánlják.

A tanács javaslatát fogadták el. A tanács beterveztette jelentését az 1901. évi vámvédelmek eredményét s a vámosok jutalmazására vonatkozó javaslatát, a mely szerint a visszaélések miatt pénzbüntetéssel sújtott vámosoknak is adják ki az illető jutalmat.

Balogh Döme helyteleníti a tanács javaslatát, de a jobb jövő reményében elfogadja az előterjesztést.

Elfogadták.

A nagyvárad i. szert. papnövelde kövezetvám általános fizetésének engedélyezését kérte. A tanács a vámbizottság véleménye alapján az általánosítást ellenzi.

Ehhez képest a kérelmet elutasították.

Büsch Dávid főmérnök özvége a halotti negyed kiutalását és kegydíj megszavazását kérte. A tanács a halotti negyed kiutalását javasolta, a kegydíj iránti kérelmét pedig kiadta véleményezés végett a pénzügyi szakbizottságnak.

A tanács javaslatát fogadták el.

A tanács előterjesztette a belügyminiszter leiratának megfelelőleg módosított járdaszabályrendeletet. Ez összefügg a város azon intézkedésével, hogy a városi parkok és terek gondozását a Rhédey-kert felügyelőségére bízta, évi 12000 korona összeg ellenében.

Szokoly Tamás működése ellen. A város által fizetett összegért semmi gondot nem fordít a sétaterekre. A számadásait nem terjesztette be, dacára hogy erre a szerződés kötelezi. Indítványozza, hogy a szerződést az év végével szüntesse be a város, mert elvállalt kötelezettségének nem tesz eleget.

Kugler Albert indítványozta, hogy tekintettel a Szokoly Tamás által elmondottakra, a jogügyi, továbbá a pénz- és gazdasági bizottságtól kérjenek véleményt, hogy a kertfelügyelőséggel kötött szerződés felmondható-e s hogy a sétatereket előnyös lenne házilag kezelni.

Mihelz Adolf védi a Rhédey-kerti felügyelőséget a Szokoly vádjai ellen. A felügyelőség tagjai előkelő férfiak, akik nem nyereszednek a városban. Rámutat a Sport-tér létesítésére. A szerződés felmondására nincs szükség, mert ha bizalmatlansággal viselkednek a felügyelőség iránt, az önként megszünteti a szerződést. Szokoly Tamás indítványát most nem lehet tárgyalni, hanem ha akarja, irásban nyújtsa azt be. A Kugler indítványát elfogadja.

Ragány János felvilágosító megjegyzése után **Komlóssy József** tanácsnok kéri, hogy a szabályrendeletet, mivel sürgős, fogadják most el. A kert-felügyelőséggel kötött szerződés felbontható, ha az elvállalt kötelezettségnek nem tesz a bizottság eleget. Ennek megállapítására nincs szükség a jogügyi bizottságra.

Dr. Grósz Menyhért, anélkül, hogy a vádak valóságát elfogadná, mivel azok a szabályrendelettel összefüggenek, indítványozza, hogy annak tárgyalását a jövő havi közgyűlésre halasztassák.

Grósz Menyhért indítványát elfogadták.

Még több apróbb ügyet intéztek el s a közgyűlés véget ért.

UJDONSÁGOK.

Bádigosok bérharcza.

— A sztrájk vége. —

A nagyvárad bádigos munkások, illetve segédeknek tizenként nap előtt indított bérmozgalma tegnap ért véget és pedig igen szép eredménnyel. Követeléseiknek nagyrésze teljesítve lett s amit egyetlen munkások sem voltak képesek az egész országban keresztül vinni, az nekik, az ez ideig legmostoháiban díjazottaknak sikerült. Sztrájkjuknak fényes eredménye az *óra rendszer* szerinti díjazás, melyet keserves harc után sikerült keresztül vinniük.

Ezen eredményt nagyban elősegítette a bérharcz megindítása alkalmával tett józan kijelentésük, hogy csakis a tisztességes megélhetést akarják biztosítani s így mostoha sorukon enyhíteni. Belátták e tarthatatlan állapotot a bádigos iparosok is és tegnap délelőtt *Bertsey* György ipartestületi elnök előtt írásban is sanctionálták a sztrájkoló bádigos segédek küldöttségével egyetemben a megállapodások végeredményét.

Az egyezség a következő:

1. A munkaidő reggel hat órától este hat óráig tart: reggel fél óra. ebédkor 1 óra munka szünet;
2. munkabér a két éves segéd munkásoknak 20 fillér, (1 órai minimum) két éven felülieknek pedig 32 fillér; vagyis az óra rendszer elfogadtatott azon kikötéssel, hogy az *szabad egyezkedés tárgyát* képezze;
3. pontos heti bér fizetés minden héten szombat este a munka befejeztével.
4. A bérharczban résztvevő segéd munkások a munkába vissza fogadtatnak és részükre két heti felmondási idő biztosított. A két hét elteltével kölcsönös egy heti felmondás is — érvényes. A bádigos iparosok vállalatukhoz képest a segéd munkásokat munkába fogadják és az újonnan belépő munkásoknak két heti felmondási időt biztosítanak.

A békéltető bizottságnak sikerült tehát a sajnálatos meghasonlást megszüntetni és kölcsönös igyekezet, felvilágosítás, engedély után a már nagyon is elmérgesedett bérharczot mind két fél javára befejezni.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **Vizen Orsováig.** Már hirt adtunk arról a merész vállalkozásról, melyre *Komlóssy* József vezetése alatt vagy hat fiatal ember határozta el magát, hogy csónakon mennek le egészen Orsováig. Az indulás ma hajnali 3 órakor, midőn e sorok megjelennek, történik egy 8 és fél méter hosszúságú csónakon, mely 6 evezővel van ellátva, úgy, hogy egyszerre hatan vagy hárman hajthatják. A könnyű jármű minden szükségességgel fel van szerelve, a mennyiben a turisták ott, hol korcsmát vagy más szállóhelyet nem lelnek, saját főztjüket fogják fogyasztani. Úgyesen osztották be a menetidőt is, a mennyiben hajnali 2 órától reggel 10-ig, délután 5 órától este 9-ig lesznek a vizen, míg a többi időt a partokon töltik, a hol is étkezni fognak kifeszíthető sátor alatt. Első stációjuk *Irdz* pusztá lesz, a hová ma reggel 9 órakor érkeznek s *Gaszner* Károly káptalani intéző fogadja a merész vállalkozókat. Az ut többi részéről, az érdekesebb eseményekről részletes

tudósításokat fogunk kapni a társaságtól, melyeket majd ismertetünk t. olvasóinkkal.

* **Athelyezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Jankó* Irma mező-telegdi állami elemi iskolai tanítónőt az orosházi állami elemi iskolához helyezte át.

* **A színház biztonsága.** Balla Imre, a Szigligeti-színház felügyelője előterjesztést intézett Nagyvárad város tanácsához, amelyben hosszasan fejtegeti, hogy a színház ajtóinak zárja könnyen nyílik s így bárki bejuthat a színházba és ott károkat okozhat. Ennek ügy véli elejét venni, ha minden ajtót villamos jelzővel lát el a város.

* **Anyakönyvvezetői kinevezések.** A belügyminiszterium ideiglenes vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök a *kis-jendi* anyakönyvi kerületbe *Fényes* Imre helyettes körjegyzőt anyakönyvvezetővé és a szunyogdiba *Szabó* Sándor segédjegyzőt anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki, és *Fényes* Imrét a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel és megbízta.

* **Vandalizmus.** A nagyvárad közönség egy része nem viseltetik valami nagy rokonszenvvel a köztérek és utcák fái és ültetvényei iránt. Minden felé lehet látni az erőszakos rongálásokat. A Városligethez vezető úton a tavasszal ültették el az új fákat, de pár nap múlva már négy darabot derékon ketté vágtak. A napokban pedig két kiszökdült fát vágtak ketté. Egész bizonyossággal lehet látni, hogy a vágások csak karddal, vagy más hasonló fegyvertől keletkeztek. Egyetlen csapással vannak a fák átmetszve. A rendőrség azonban nem tud erről semmit, mert a hidon álló őr el van merülve a szegény lovak kínzásának szemléletében, amelyet a kavicsot hordó szekerek elkövetnek.

* **Alapítványi helyek a vinczellériskolában.** Nagyvárad városának és Biharvármegyének az ősszel kezdődő tanévben 2—2 alapítványi helye üresedik meg a bihar-díószegi vinczellér-képezésben. A pályázati határidő augusztus 20-án jár le.

* **A földhitelintézet tolvaja.** A Magyar Földhitelintézet tegnap délután azt panasolta a főkapitányságon, hogy valamelyik alkalmazottja rejtélyes módon elloptott kétezer koronát. *Bérczy* Béla rendőrkapitány, a ki a vizsgálatot vezeti, *Thuróczy* Antal abonyi születésű, huszonekét éves szolgát még tegnap este letartóztatta, mert minden jel arra mutat, hogy a kétezer koronát egy ezer forintos bankjegy alakjában, akkor lopta el, a mikor *Steiner* Istvánnal, az intézet tisztviselőjével 23.000 koronát vitt egy másik bankba. *Thuróczy* a lopást azonban tagadja s főképp azzal védekezik, hogy a Magyar földhitelintézetnél az utóbbi időben gyakoriak az apróbb-nagyobb tolvajlások. A rendőrség *Thuróczyt* ugyan tovább is fogva tartja, de a vizsgálatot most más irányban is megindította.

* **Dobsa Lajos temetése.** E hó 10-én délután 6 órakor ment végbe Rotaresti Dobsa Lajos kosgyáni nagybirtokos, a Kisfaludy-társaság renes és a Szigligeti-társaság tiszteletbeli tagjának temetése óriási részvét mellett. A gyönyörű érczkoporsót, a gyászoló családon kívül, a vidék összes intelligenciája s a földművelő nép mondhatni ezrei vették körül. Jelenvoltak: *Fassie* Tódor országgyűlési képviselő, *Benedek* László kir. táblabíró, gróf *Stadniczy* László, dr. *Comsia* János, *Vertán* Zoltán nagybirtokos, *Horváth* Endre szolgabíró, *Markovits* Kálmán szolgabíró, *Tamásfalvi* Thury Ignác kir. körjegyző, *Lovassy* Ferencz, *Kálfa* Gyula, *Jancsó* Emil, *Ciumpe* Tivadár, *Móza* Illés, dr. *Schvimer* Márton stb. Pont 5 órakor délután megkezdődött a gyászszertartás és *Szathmáry* István Bemetei református lelkész magasan szár-

nyaló beszédben méltatta az elhunyt érdemeit. Megemlékezett az elhunytól mint a magyar irodalom egyik munkásáról, ki hazáját, nemzetét az irodalom terén az utolsó perczig szolgálta. Megható szavakkal búcsúztatta el hitvesétől s egyetlen leány gyermekétől, barátaitól. A gyászszertartás befejezése után a helyes temetkezési-egylet gyászokcsijára tették fel a koszorúkkal borított érczkoporsót, mely az elhunyt által még életében, saját birtokán kijelölt, kopár sziklával övezett hegy tövében ásott sziklasírba vitte ki az elhunytat. A sírnál az elhunytól a gazdaközönség nevében *Tóth* Lajos jános-falvi állami tanító mondott az elhunyt felett remek beszédet. Majd a református kántor megható gyász dalai között leeresztették szikla sírjába az elhunytat s átadták az enyészetnek. Koszorút küldött a Kisfaludy- és Szigligeti-társaság s még számosan. A temetés után a szegények részére az özevgy által pénz és élelem osztatott ki. Halála előtt meghagyta az elhunyt, hogy elhunyt után szívét dr. *Comsia* János szurja keresztül, mit nevezett teljesített is.

* **Az 51. gyalogezred ünnepe.** Probszt tábornagy, az 51. gyalogezred tulajdonosa *Kolozsvárról* elutazott. Az ezred ünnepére még folyton érkeznek üdvözlő levelek és táviratok. Táviratot küldtek: *Erzsébet* főhercegnő, *Károly* István főherceg, *Krieghammer* hadügyminiszter, *Suzcovaty* és *Kerczek* tábornagyok, *Paxy* Arlow, *Steed*, *Sirbanek* altábornagyok, *Steinberger*, *Chavanne-Wöber*, *Ruemmer* tábornokok, a 31., 62., 64. gyalogezredek, a 23. és 28. vadászszázaljak és mások. A lezajlott szép ünnep rendezésében közreműködött az egész tisztikar, de különösen nagy érdemeket szerzett *Maendl* százados, az ezred kitűnő történetírója.

* **Az erdőkerülő bosszúja.** Polgári fejérmegyei községben kedden az erdőkerülő az uradalmi erdőben megbírságotla *Baracs* István ágatszedő szegény embert és elvette tarisznyáját. *Baracs* arra kérte az erdőkerülőt, hogy a tarisznyában levő eleséget adja ki neki. Erre szóráltás támadt köztük, a melyre odakerült *Baracs* fia, a ki az erdőkerülőtől elvette a fegyvert, a melyet az apjára emelt. A kerülő kérésére visszaadták neki fegyverét, viszont ő is visszaadta a tarisznyát, de bosszúból hasba lötte *Baracs* Istvánt, a ki azonnal meghalt. Az erdőkerülő a székes-hérvári börtönben várja méltó büntetését.

* **Az odvorcei új Messias.** *Odvorce* salavociai községben a parasztlakosság napok óta csodájára járt egy 19 éves fiúnak, e ki azt beszélt, hogy álmából felébresztette egy angyal és elvezette a brsini templomba, a hol egy érmet kapott ezzel a felirattal: *»Jézus utolsó földi vándorlása.«* A fiu anyja a pozsegi nagy templomban mutogatta a fiut, a kibez ettől fogva nagy tömegben zarándokolt a nép. Egyszerre eltűnt a fiu, de a nép mint új Messiaszt visszavárja.

* **Talált tárgy.** Találtak egy fekete kemény kalap és egy posztó. Igazolt tulajdonosa átveheti *Mendelényi* Béla rendőrfogalmazónál.

SPORT.

Országos Kerékpár-verseny Nagyváradon.

A Nagyvárad Kerékpár-Egylet 1902. július hó 20-dik napján vasárnap délután 3 órakor a rhédei-kerti Sport-tér 400 méteres versenypályáján országos nyílt kerékpár versenyt rendez, melyre a társaságokat és kerékpár-sport barátait tisztelettel meghívja az egylet választmányá nevében: *Mezey* Mihály elnök, *Knauer* Károly titkár.

A verseny pontban 3 órakor kezdődik. A versenypályán állandó buffet. Verseny végével díj kiosztás a bírói páholytól.

Verseny-sorrend:

1. **Megnyitó-verseny:** 2000 méter, 5 kör. Elsőnek, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

2. **Vendégek versenye:** 3000 méter, 7 $\frac{1}{2}$ kör. A nagyvárad kerékpár-egylet tagjainak kivételével. — Elsőnek nagy ezüst tisztelet-díj, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

3. **Nagyvárad kerékpárosok versenye:** 2000 méter, 5 kör. Nyitva a nagyvárad kerékpárosok részére. Elsőnek nagy, másodiknak, harmadiknak kis ezüst, negyediknek bronz-érem. Tét 2 korona.

4. **Fő-verseny:** 10000 méter, 25 kör. Elsőnek arany-érem (30 korona érték), másodiknak nagy ezüst, harmadiknak kis ezüst, negyediknek bronz-érem. Vezetési díj nagy ezüst-érem.

5. **Juniorok versenye:** 2000 méter, 5 kör. 17 évnél fiatalabb ifjaknak, első és másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

6. **Akadály-verseny:** 2000 méter, 5 kör. Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

7. **Térelőny-verseny:** 3000 méter, 7 $\frac{1}{2}$ kör. Elsőnek nagy ezüst, másodiknak kis ezüst, harmadiknak bronz-érem.

8. **Többülésű-gépek versenye:** 3000 méter, 7 $\frac{1}{2}$ kör. Elsőnek nagy ezüst és tisztelet-díj, másodiknak nagy ezüst, harmadiknak kis ezüst-érem.

9. **Vigasz-verseny:** 1000 méter, 2 $\frac{1}{2}$ kör. Elsőnek, másodiknak kis ezüst-érem, harmadiknak bronz-érem. Nevezés a bírói páholynál.

Nevezési zárlat 1902. július 18-án este 8 órakor. Nevezések **Knauer** Károly egyleti titkárhoz (Kossuth Lajos-utca 3.) intézendők, hol nevezési lapok is kaphatók. Zárlat után érkező nevezések figyelembe nem vétetnek.

Belépő jegyek: Páholy 10 kor. Tribün 2 kor. számozatlan ülőhely 1 kor., állóhely 60 és 30 fillér, gyermekeknek 20 fillér.

Vendégegyletekhez tartozó és egyleti jelvényekkel ellátott kerékpárosok, valamint a nagyvárad kerékpár-egylet tagjai belépti-díjat nem fizetnek s a pályatesten belül foglalhatnak helyet. Kuttyákat a versenypályára hozni szigorúan tiltva van.

TAVIRATOK.**A magyar miniszterek utazása.**

Bécs, július 11. A magyar miniszterek már elutaztak Bécsből. **Szell** Kálmán miniszterelnök még tegnap este tért vissza Rátótra, **Láng** Lajos kereskedelmi miniszter pedig ma utazott vissza Budapestre. (M. T. I.)

Az angol koronázás.

Budapest, július 11. (Saj. tud. táv.) Londonból jelentik, hogy udvari körökben nagyon sürgetik VII. **Eduárd** angol király koronázásának megtartását. Ennek oka az, hogy orvosi szakvélemények szerint a legközelebbi hat héten belül a legnagyobb valószínűség szerint egy újabb operációra lesz szükség, mely az előzővel hasonló veszéllyel fog járni.

Jég és zivatar.

Pécs, jul. 11. Tegnap délután óta rövid megszakitással zivatar tombol az egész vidék fölött. Az éjjel jégeső is volt. Reggel rövid időre kitisztult az idő, majd szélvihar kerekedett, a melylyel valóságos felhőszakadás jött. A csakhamar méternyi magasságra emelkedett esővíz elöntötte a mélyebben fekvő utcákat. Az egész vármegyéből és a szomszédos Szlavóniából, a hol igen szépek voltak a terméskilátások, most rossz hírek érkeznek. A három utolsó nap alatt állítólag a termésnek

majdnem 50 százaléka odaveszett. A szőlők is, a melyek nagyon szépen álltak, kiszámíthatatlan károkat szenvedtek. (M. T. I.)

Szilágy-Somlyó, július 11. Tegnap délután Hidvég, Sármaság, Győrtelek, Balla, Haraklány és Gigányi községek határában nagy jégeső volt, a mely óriási károkat okozott. A jég egyik-másik községben a házak feleleit és az ablakok keresztfalait is összezúzta. (M. T. I.)

Elhamvadt község.

Veszprém, július 11. Szent Gál veszprémi megyei községben tegnap délután 60 ház különféle melléképületekkel együtt leégett. Az esti eső megakadályozta a tűz továbbterjedését. Valószínű, hogy a tüzet gyermekek vigyázatlansága okozta. A kár nagy, de részben megtérül a biztosítás révén. (M. T. I.)

Az olasz király utazása.

Racconigi, július 11. Viktor Emánuel király este 11 órakor Poncio-Vaglia, a király minisztere, továbbá gróf Gianotti főszertartásmester, Arusali főhadsegéd társaságában nagy katonai és polgári kísérettel Olaszországba utazott. Milanóban Prinetti külügyminiszter és Crinetti követési titkár csatlakozott a király kíséretéhez. A közönség lelkes óvációkban részesítette a királyt.

Ala, július 11. Viktor Emánuel olasz király ma reggel hét órakor ideérkezett és nyolcz percznyi időzés után tovább utazott. (M. T. I.)

Az angol felsőházból.

London, július 10. A felsőházban Carrington szóváteszi a katonai hatóságok eljárását, a melyek a sandhuri akadémiától 29 kadétot ideiglenesen kizártak, mert ott gyújtogatások és más fegyelmi vétségek fordultak elő. Carrington azt mondja, hogy a hatóságok ártatlanokat büntettek meg és az ez ügyben hozott határozat megváltoztatását kéri. Raglan parlamenti államtitkár azt mondja, hogy a fegyelmet okvetlen meg kell óvni. Sajnálja, hogy a kadétek olyan keveset törődtek a közzéleményekkel. Roberts azt mondja, hogy a kadétek között, a mint kitűnt, nincs fegyelem. Ilyen körülmények között általános büntetés kimondása szükséges volt. Nem szabad megengedni, hogy a kizárt kadétek visszatérjenek, mielőtt a tűz keletkezésének okát kikerítik.

Bolgár-török konfliktus.

Konstantinápoly, július 11. Hír szerint a szerrezi ügyet akként intézték el, hogy Szakki effendi rendőrfőnököt elmozdították állásától, a szerrezi bolgár kereskedelmi ügyvivőseget hivatalosan elismerték. A muteszarif elmozdításáról állítólag lemondott a bolgár kormány.

Konstantinápoly, július 11. A szerrezi ügy elintézésének hírére megerősítik. A bolgár diplomáciai ügyvivő holnap két hónapi szabadságra megy. (M. T. I.)

Kína.

London, július 11. Pekingből táviratozzák, hogy a vámtarifa kidolgozására kiküldött bizottság megállapította a tarifa témáját. Valamennyi kormány hozzájárult e tervezethez, csak Franciaország követel kedvezőbb vámtételeket és vámháborúval fenyegetődzik, ha a tervezett

vámtételeket életbeléptetik. Ha Franciaország mégis hozzájárul a vámtarifához, az szeptember elsején életbe lép. (M. T. I.)

Szerencsétlen végű kocszás.

Sátoralja-Ujhely, július 11. (Saját. tud. távir.) **Wolkenstein** Oszvöld gróf Tokajból, ma délelőtt kocsin hajtattott Bodrog-Kereszturra. Utközben a kerék lecsuszott a tengelyről s az erős zökkenés következtében a gróf kivágódott a kocsiból, súlyosan megsérelve karját és fejét.

Búrok utazása.

Bermuda, július 10. A Roland gőzös Brémába ment. A hajón 13 búr van. (M. T. I.)

Interpellatiók a tartománygyűlésen.

Prága, jul. 11. A tartománygyűlés mai ülésén több indítványt és interpellációt olvastak fel, köztük Dworzak interpellációját Ferencz Ferdinánd főhercegnek házasságkötése alkalmából lett lemondó nyilatkozatának elterjesztése tárgyában és Bachmann tanár indítványa a csehországi műemlékek fenntartása tárgyában. (M. T. I.)

Forrongás Amerikában.

Washington, jul. 10. Az Egyesült-Államok nikaraguai követe értesítette a külügyi hivatalt, hogy egy nikaraguai lázadó-sereg Dávid mellett a kanamai szorosban csatlakozott a lázadókhoz és hogy ennek a seregnek a megérkezése hadjárat bejelentésének tekintendő. A tengerészeti miniszter utasította a Panama előtt veszteglő **Ranger** hadihajót, hogy a tényállás megvizsgálása végett Dawidba menjen. (M. T. I.)

Bányarobbanás.

Pittsburg, július 10. Pennsylvániában Johnstowne mellett a cambriai szénbányában robbanás történt, a mely 600 embert temetett el.

Johnstowne, július 10. A cambriai bányában történt robbanás áldozatainak számát 300-ra teszik. A szomszéd bányákat mind bezárták, mert a bányamunkások a mentésben segédkeznek. (M. T. I.)

REGÉNY-CSARNOK.**Tüzzel-vassal.**

Írta: Stenkiewicz Henrik.

41.

— Lubnieből. Hát sok kozák tiszt van itt?
— Itt van valamennyi. J. Kubovic, az öreg Dsiepsalla Filon, Neesaj Daniel és itt van Bohun is, aki valamennyiök közt a legkiválóbb. Az asztal ittam ezt a fizkót és megígértem neki, hogy örökbe fogadom: azóta jó barátom. Így szimatolnak a gazok, nem mernek még színt vallani, de mind Chmielnieckijhez szítanak. S ha még sem pártolnak hozzá, hát ez csak az én érdemem lesz.

— Ne mondd!

— Velök iszom egész nap, s ekközben a köztársasághoz való hűségéről szónokolok nekik. Nincs igazság a földön, ha a király meg nem jutalmaz érte valami zsiroz starsztsasággal.

— Kár a pénzért, amit a borra költesz. Kidobott pénz az! A szónoklataiddal nem nyered meg őket. Legfőlebb a kardoddal!

— Hogy én pénzt költök rájuk? Hát ki nek nézel engem? Nem elég, hogy barátkozom ezzel a csöcseléssel, még én fizessek is értük? Ohó! Hiszen megtiszteltem őket azzal, hogy velök fiztettem az én boromat is.

— És a bizonyos Bohun mit csinál?

— Lesi a mezőségről érkező híreket. Fűrge legény ám ökelme! A kozákok rajonganak érte, valósággal bálványozzák. Annyi szent, hogy a perejeslawoi csapatok őt és nem Lobodát fogják követni. A Krecsovski kozákjai is hozzá szítanak.

Most különben szerelmes egy nemes kisasszonykába, akit el is vesz nemsokára. Csak azt szégyeli, hogy ő maga paraszt születésű. Kért is már, hogy fogadjam őt örökbe, így nemes emberré lenne ő is.

— Nem kérdezted tőle annak a nemes kisasszonynak a nevét?

— Nem. Hanem majd ha az asszonya lesz: megismerkedem vele és szarvakat rakok a férje homlokára.

— Skrzetuski szerette volna arculverni Saglobát, aki szapora szájjal ontotta a szót.

— Mert csábitani a mesterségem! Fiatalkoromban, amikor még helyre legény voltam, szép dolgokat műveltem. Látod ezt a lyukat a homlokomon? Asszonyok miatt kaptam Galátiában, amikor a pasa eunuchjai kivertek a serailból.

— Hát nem a zsványok golyója ütötte a sebedet? A minap azt beszélted!

Sagloba ötölt-batolt, de Sacwilichowski beleperte más irányt adott a társalgásnak.

— Kapitány uram, a csónakok készen állanak. Derék, kipróbált evezősöket ültettem beléjük, akár rögtön indulhattok.

Skrzetuski kiment az udvarra s parancsot adott embereinek, hogy tiljenek lóra s vonuljanak a folyóhoz. Ezalatt odabent Sacwilichowski korholni kezdte Saglobát.

— Nem szégyenled magadat a kozákokkal pajtáskodni? Furcsákat beszélnek rólad! Azt mondják, hogy azért cimborálsz velük, hogy majd a harc idején ne bántsanak.

— Hadd mondják! Amilyen szerencsém van nekem, a törökök után majd még a kozákok is vértanuvá avatnak. Ami pedig az én szégyenkezésemet illeti, hát amiatt sohse fájjon a fejed!

Skrzetuski vissza jött, s utolsót kocizott egymással a három lovag.

— Köszöntsé a nevemben Grodsickit, mondotta Sacwilichowski. Az aztán az igazi katoná. Távól a békés világtól, vademberek között, hogy például vehetjük valamennyien. Szép vidéket látsz majd arrafelé, jól ösmerem, fiatal koromban sokszor látogattam el oda. Ma már mindennek vége. En Istenem, voltak akkor is zavarok, mégis jobb idöket éltünk mint ma. Emlékszem a hozimi napra! huszonnégy évvel ezelött volt — akárcsak ma történt volna. A Lubormiski huszárjai megrohanták a janicsárokat, s a sánczokon álló fiatal gyerköczők a levegőbe hajították a sikkájukat és úgy kiáltották: a lengyelekkel eünk-halunk! Ma már a keresztény ember csak türt ember a rónságon. A tatárcsordák az urak. Megnöött nazon a tarajuk és tulajdon testvérünk, az a gaz Chmilnickij áll az élökre, hogy a keresztények ellen vezesse őket, ölni, pusztítani.

Az öreg katona kezébe hajtotta ősz fejét s szomoru gondolatokba mélyedt. Csönd lett a szobában, csak kívülről hallatszott a távozó katonák lovainak szabályos dobogása. Végre is Sagloba szólalt meg.

— Ej! Oblítsuk le a bubánatot egy pohár borral!

Az ősz vitéz azonban folytatta.

— Adjon az Isten nékem mielőbb csöndes, békés elmulást, hogy ne láthassam meg már a testvérbáboru borzalmasságait. A vér lemossa a bünt, az átkot, de nem a testvérek vére. Kik laknak a rónaságon? Ukrania fiai. És kik szolgálnak a király seregében, a herceg csapataiban, az urak zsoldjában? Ukrania fiai. En magam is Ukrania fia vagyok! Szerencsétlen, szánuandó Ukrania! Lánczot vernek fiai nyakára a Krim pogányai és gályák evezőit nyomják a kezökbe.

— Ne panaszkodj vitéz, könny jön a szemembe! Hátha ránk is süt még a nap?

A nap bizony lemezőben volt odakünt. Utolsó sugarai villogó veres fényt vetettek a Sacwilichowski fehér hajára. A tornyokban estimára kongattak.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Kelch Jenő és Társa

Tőzsde jelentése

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Értéktőzsde

Budapest, július 11.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	701.—
Allamvasut	—
Rómanurány	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Határidők.

Budapest, július 11.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.98
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.58
Zab ápr.	6
Káposzta, ropcsa, sug	96

Hivatalos árfolyások

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. július 11-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.—
Magyar koronajárdék	97.90
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,75%	119.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2,75%	100.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-56	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.80
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-horvát-földtehermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	206.—
Tiszszabályozás s zegedi sorsjegyek kölcsön	162.—
Osztrák járdék papírban	101.50
Osztrák járdék ezüstben	101.50
Osztrák járdék aranyban	120.50
Osztrák korona járdék	99.50
Osztrák államsorsjegyek	152.50
Osztrák magyar bank részvény	15.95
Magyar hitelbank részvény	702.75
Osztrák hitelintézet részvény	695.—
Párisi vista	95.40
20 frankos arany (Napoleonár)	19.06
Németbirodalmi márká	117.27
London vista	240.—
20 márkás arany	23.45

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Tanuló.

Egy-két jó házból való fiu, 2—3 gymnasiumi vagy polgári osztályval, tanulól felvétetik a Szent László nyomdában.

Ma szombaton

a „Bazár“ kerthelyiségében

a 37-ik gyalogezred zenekara

Zeneestélyt

tart.

Kezdeté este 8 órakor.

282.

Tisztelettel

Dolgos és Szauer.

Miért haragszol barátom?

Talán nem jár jól az órad. Oh hagyd el; ezeknek az óráknak már többé van a javítása mint az egész értéke.

Na ha csak az a baj, ajánlok neked egy jó órát, mely az én órámat is pontosan kijavította, s minden órát kivétel nélkül egy évi jótállás mellett

Csak 90 krajczárért,

óraüvegeket csak 10 krért ad, ugyszintén a legjobb órákat és ékszereket jutányos árban raktáron tart.

Kepes Márton, 226.

műórás Nagyváradon színház oldala mellett.

Pénzt szerzek.

Kölcsönt födbirtok és házakra. Jelzálog, személyi hitel, tárcza váltók, tiszti és tisztviselő váltókat legelőnyösebb feltételek mellett.

Olcsó kamatlábbal

számítolok le, és szerzek pénzt a legmagasabb értéklés mellett előkelő fővárosi pénzintézetből.

Értekezhetni délelött 10 órától 12 óráig, délután 4 órától 6 óráig.

241.

Hagymási Jenő,

Nagy-Teleki-utca 46.

A
„TISZÁNTUL“

pártoktól és érdekköröktől független politikai napilap. Az Alföld legolvasottabb lapja s Nagyváradon, Bihar- és a szomszéd megyékben rendkívül nagy elterjedésnek örvend.

Előfizetési ára:

Nagyváradon negyedévre . . . 5 korona
Vidéken 6

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a lat. szert. kath. lelkesi hivatalok számára egyházhathóságilag jóváhagyott következő nyomtatványok:

Kereszteltek }
Bérmáltak }
Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
Megholtak } papíron.
Megtértek }
Eltértek }

Bevétel }
Kiadás } templomszámadáshoz.

Alapítványok törzskönyve.
Anyakönyvek betűrendes mutatója.
Jegyesek naplója.

Kereszteltek }
Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

Esperesi látogatás jegyzőkönyve.
Esperesi gyűlés jegyzőkönyve.
Jelentés alapítványokról.
Évi jelentés iskolákról.
Templomi leltár.
Catalogus librorum.
Családi értesítő.
Elbocsájtó levél.
Keresztelési jegy.
Keresztelési Emlék.
Esketési jegy.
Iktató könyv.
Kézbesítő könyv, kötve.
Imádság a szt. mise után (kemény papíron).

Kiadóhivatalunknál megrendelhetők

a Szent Vince Intézet kiadásában megjelent b. e. NOGÁLL JÁNOS szerkesztette hitbuzgalmi munkák:

(Director instituti etiam sacra [assignat pro pretio libellorum].)

Krisztus követése. 80 fillér, 8, 12, 16 korona.

Ligouri Szent Alfonz Vezérkönyve. 3 korona.

Boldogasszony követése. 2 korona 40 fillér.

B. Skupuli Lőrincz Lelki Harca. 2 korona.

Szerőf Hangok Szent Teréziától. 2 korona 40 fillér.

Keresztény Vezérczikkek. 2 korona.

Az Urorgyala, füzve 2 kor.

Liliomszálak, füzve 3 kor.

Csarnok, 3 korona.

Szent Halmok, 3 korona.

Eredeti bolti áron kaphatók a PUSTET-fele liturgikus könyvek:

Breviarium, Missale, Pontificale Rituale etc.

Szent László nyomda

elvállal és készít:

izléses kivitelben

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Névjegyekben, eljegyzési s esketési jelentésekben folyton a legujabb.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Nyomdai műintézetünkben a legnagyobb körültekintéssel készítettnek:

Hírlapok, folyóiratok, könyvek, füzetek, röpiratok, körlevelek, falragaszok, hirdetések, részvények, árjegyzékek, jegyzőkönyvek, pénz- és hitelintézeti nyomtatványok, étlapok, meghívók, szinlapok, egyházi és mindennemű világi nyomtatványok, névjegyek, tánczrendek, palaczkfeliratok, sorsjegyek, gyászjelentések, levélpapírok és borítékok, valamint más itt elő nem sorolt nyomtatványok.

Kiadóhivatalunkban megrendelhetők

a gör. szert. kath. lelkesi hivatalok számára főhatóságilag jóváhagyott következő román nyelvű egyházi nyomtatványok:

1. Informatio papi özvegyekről s árvákról.
2. Megtértek jegyzéke.
3. Hitehagyottak jegyzéke.
4. Elvált házások jegyzéke.
5. Szerződés szerinti vagy házasságok jegyzéke.
6. Vegyes házasságok jegyzéke.
7. Jelentés a kántor-tanító magaviseletéről.
8. Kimutatás a plebánia állapotáról.
9. Kereszteltek }
10. Egybekeltek } anyakönyve, diósgyőri
11. Megholtak } papíron.

12. Bevételi }
13. Kiadási } számadás-ívek.

14. Adósok jegyzéke.

15. Kereszteltek }
16. Egybekeltek } anyakönyvi kivonata.
17. Megholtak }

18. Esperesi látogatás jegyzőkönyve.

19. Iskolai jelentés.

20. Jelentés a templompénztár számadásairól.

21. Kereszteltek }
22. Egybekeltek } anyakönyvi másolata.
23. Megholtak }

Anyakönyvek félbörbe kötve vászontáblával 50 iv 9 korona, 100 iv 15 korona.
Hivatalos levélboríték, levélpapírok, névjegyek, meghívók, körlevelek s más nyomdai szakba vágó munkákat gyorsan és jutányos áron készítünk.

KÖNYVNYOMDA.

Tömöntöde.

Disz és műkönyvkötészet.

Vonalzó intézet.

Ruggyanta bélyegző gyártás.